

ning paa den i Sommer stedfundne Valgbævegelses Regning og kan erklære, at den er ganske ubeføjet. Vi endte som sagt vort Arbejde med at afgive en Beretning og gav den ikke en Betænkning's endelige Form. Idet jeg altsaa maa tro, at det vil være nyttigt for Sagen, at Udvalgsarbejdet snarest fortsættes, og at da de Momenter kunne komme frem, som vi ikke fik frem i forrige Samling, skal jeg tilraade Tinget som det, jeg anser for det tjenligste for Sagen, ikke at genoptage en første Behandling, men snarest muligt at sende Sagen i Udvalg. Jeg haaber da, at Arbejdet hurtig skal blive genoptaget og Sagen gennemført. Hermed skal jeg anbefale Lovforslaget til videre Fremme.

Madsen-Mygdal: Den ærede foregaaende Taler kom slet ikke ind paa den saglige Side af Sagen, og jeg skal følge hans Eksempel. Jeg finder ikke, at der er nogen Mening i for os, som vare til Stede her i Fjor, at genoptage en Forhandling om Sagens Realitet. Endvidere skal jeg med Hensyn til den Beretning, som foreligger fra Udvalget, udtale, at den ganske vist har udtalt en Del Tanker, som kunde give Anledning til Omtale, men det er jo dog saaledes, at der ikke foreligger nogen endelig Betænkning, altsaa heller ikke noget som helst Forslag, der kunde foranledige Tinget til nogen særlig ny Behandling, og jeg skal derfor heller ikke komme ind paa Beretningens Indhold. — Jeg skal ligesom den ærede foregaaende Taler slutte med at anbefale, at man snarest muligt lader denne Sag gaa til Udvalg, og jeg vil sætte Pris paa, om Udvalgets Forhandling snarest mulig kunde tilendebringes. Skønt jeg kan erkende, at maaske enkelte eller en enkelt Tanke, som opstilles i Beretningen, nok kunde fortjene særlig Overvejelse, er jeg alligevel mest tilbøjelig til at anbefale Forslaget til uforandret Antagelse.

Jørgensen: Jeg tror ikke, at den Modstand, der fra forskellig Side er rejst mod det foreliggende Forslag, skriver sig fra, at nogen nærer nogen egentlig Uvilje mod Landbruget og ikke vil hjælpe det i den Nødstilstand, hvori det faktisk befinder sig. Jeg tror heller ikke, at Modstanden grunder sig i, at man miskender Landbrugets store Betydning for hele vor økonomiske Stilling. Naar der desuagtet er rejst nogen Modstand mod Forslaget, er det, fordi man er imod det Princip, der ligger i Forslaget, idet man ræsonnerer som saa,

at Hartkornsskatterne have nu ligget saa længe, de ere i den Grad ved Køb og Salg gaaede over i Ejendommens Værdi, at det nærmest nu maa betragtes som en Gave til de nuværende Besiddere, hvis man gaar til en Nedsættelse af Hartkornsskatterne. — Den Opfattelse er dog ganske urigtig. For det første findes der intetsteds i de oprindelige Anordninger, hvorved de kommunale Skatter fastsættes, nogen Forudsætning om, at Hartkornet skulde være ene om at bære disse Byrder. Og dernæst skyldes det, at Hartkornsbyrderne ere voksende saa stærkt, ikke blot de oprindelige Anordninger, men man har efterhaanden lagt den ene Byrde efter den anden over paa Hartkornet, der faktisk ikke vedkommer det mere end alle andre Erhverv. Jeg skal tillade mig ved nogle Eksempler nærmere at paavise dette.

Vore amtskommunale Hartkornsskatter stamme alle fra de store Landbrugsreformer i Slutningen af forrige Aarhundrede. Den Gang var det ganske naturligt, at man henvendte sig til Hartkornet, fordi det faktisk var det eneste Skatteobjekt, man da havde paa Landet. Det var dog ikke Meningen, at Hartkornet skulde bære alle Byrderne. Det fremgaar klart af den vigtige Vejanordning af 13de December 1793, som omhandler en af de vigtigste af vore amtskommunale Byrder. Den indeholder to Punkter, som have Krav paa mere end almindelig Interesse, naar man vil dømme om Hartkornsskatternes Retfærdighed. — Det hedder deri, at alle og enhver skal deltage i Vejenes Vedligeholdelse, fordi det er en almindelig Foranstaltning, der kommer alle til gode. Dernæst siges det i § 29, at Hartkornets Byrde ikke maa overstige 4 Mk. 8 Sk. pr. Td. Hartkorn. Der er der fastslaaet 2 Grundprincipper, som jeg mener, at man burde have fastholdt. Forholdet er dette, at for at naa, at alle kom til at bidrage, og at Byrden paa Hartkornet ikke oversteg et bestemt Beløb, gik man den Vej, som vel under de Tidsforhold var den eneste naturlige, man skabte det saakaldte Bomssystem, idet man paalagde enhver Vogn, som befærdede Vejene, Afgift til disse Veje. Man gik endogsaa saa vidt, at man for at faa Princippet slaaet fast, fastsatte den dobbelte Takst for Vogne, der sled forholdsvis mere, idet der staar i § 25, at Vogne, der ere indrettede paa en vis Maade, navnlig dem, der ikke have forsænkede Søm i Hjulene, og som altsaa slide mere, skulle betale det dobbelte. For det Tilfælde, at det, der nu kom ind gennem Afgiften til Bommene, ikke var til-